

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus XI. Matrimonium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

TITULUS XI. MATRIMONIUM.

§. I.

Matrimonii figura & laudes.

Solem, & Lunam, adorare me. Gen. 37. 9. S. Ambros. l. de Joseph c. 2. probat puerum Jesum adoratum à Joseph & Maria; ex illo Pf. 148. 3. *Laudate eum sol, & luna*: solis instar est Joseph, Lunæ vicem gerit Maria: sicut enim sol terram, ita pater calefacit, fovetque familiam: sicut luna lumen mutuatur à sole; sic uxor à marito dignitatem, & potestatem suam, accipit, Cornelius hic.

Sub solis, & lunæ, typo videt patrem & matrem. Amicò federe curas partiri domesticas debent conjuges. Sicut sol diurno labori invigilans lunæ committit nocturnum penum; sic publicis, & externis rebus assidens maritus, domesticas uxori dirigendas confidat. Alvarez. Illustr. 48.

Matrimonium Sacramentum, quia repræsentat Christi Incarnationem. S. Vincent. Ferr. f. r. D. oculi.

§. II.

Origo, & causa.

Evæ creatio, ac Matrimonii institutio, facta est, ante Sabbathum die sexto, puta Veneris, quò creatus est Adam. Cornelius in c. 2. Gen. Simulatque Deo non obtemperaverunt, ac terra, cinisque, facti sunt; simul cum beata illa vivendi ratione virginitatis decus amiserunt; & una cum Deo semigravit ab eis castitas virginalis. Nam quamdiu à diaboli servitute liberi fuerunt, ac Dominum suum sunt veriti; fuit penes eos virginitas: quæ majori ipsis erat ornamento, quam sit diadema regibus, aut aurea vestimenta. Postea quam verò captivi fuerunt, & regiam ipsam exierunt stolam tunc unà successit connubium; mortale hoc, & servile vestimentum. Videtur, unde nuptiæ initium habuerint? à divini præcepti contempzione, ab execrationibus, à morte: siquidem ubi mors est, ibi nuptiæ commorantur. S. Chrysostr. l. de virginitate.

Dii si sunt immortales, & æterni, quid opus est altero sexu? cum successione non egeant, qui futuri sunt semper. Nam profectò in hominibus, ceterisque animantibus, diversitas sexus, & generatio, nullam habet aliam rationem: nisi ut omnia genera viventium, quando sunt conditione mortalitatis obitura, mutuà possint successione servari. Lactantius l. 1. de falsa relig.

Quia mors, idè & nuptiæ; & quia nuptiæ, idè & mors. Ibi autem morte abolitâ quis nuptiarum usus? nuptiæ enim auxilium vitæ mortalis; & impletio ejus, quod deficit: ubi autem nihil deficit, quid opus implete? Theophylactus in c. 20. Joann.

Polyanth. Sacr. Tom. II.

Morbi corporis maximè indicant necessarium esse matrimonium. Clemens Alex. l. 2. Strom.

Matrimonio haud opus habent, qui mortales non sunt. S. Joan. Damascen. l. 2. orthodox. fid. c. 3. Vide tit. Nuptiæ. Uxor.

§. III.

*Matrimonium ærumnosum.**Ex Veteri.*

Multiplicabo ærumnas tuas. Gen. 3. 16. Cur Dominus vix prægnantibus, & nati-ventibus Matth. 24. 19. cecinit, nisi quia filiorum impedimenta testatur in illa die expeditionis incommoda futura? tunc autem ad viduas non pertinebit: ad primam Angeli tubam expedite profolient. Tertullianus l. ad uxorem c. 5. Ex his collige, quàm molestum sit conjugatis mortis periculum; quàm expedita ad moriendum vita cœlebs. Virginibus conclamatur: *ecce sponsus venit!* unde tanta illarum celeritas? *tunc surrexerunt omnes virgines.* Sanè maritata, & difficiliter prægnantes, ad vocem Domini, non ita facile, & expedite, occurrissent. Ternandus in c. 3. Gen. Sect. 36.

Olim Patriarcharum matrimonia pleraque juxta fontes, aut aquis proxima loca, conflata. Gen. 24. 13. Oeconomus Abraham ait: *ecce ego sto præpe fontem aque.* Sic Jacob Gen. 29. 10. Aquæ autem significant labores, ærumnas, persecutiones. S. Hieronymus l. 1. in Jovinianum, ait: in sepulchro, cui par conjugum illatum fuerat, hoc visum epitaphium: *Hospes miraculum! hic vir, & uxor, non litigant.* Didacus Nis. in Phœn. Græc. l. 3. c. 14.

Mortua est Sara. Gen. 23. 2. Deus à morte uxoris ulterius Abraham apparuisse non legitur. Rupertus in Gen. 35. l. 6. Cur conjugato toties apparuit? Licet habuerit uxorem probam; egebat tamen crebrâ Dei visitatione; ut ferret leviùs opera matrimonii; quibus sublatis ulterius Deus ei non apparuit: ut indicaretur; eum, qui sine uxore est, etiam absque ærumnis esse. Didacus Nis. D. 2. Epiph. §. 2.

Equitati meo assimilavi te. Cant. 1. & Religiosi equitatus Dei. Conjugati sunt velut pedites, qui pedes suorum affectuum terræ figunt, negotiis terrenis inhiant. de Ponte hic Exh. 21. §. 1.

Ex Novo.

Fugum meum suave est, & onus meum leve. Matth. 11. 30. Quòd si quæris; quomobrem antiqui duas, aut tres, habuerint uxores? discere diligenter, quòd magna tunc esset diaboli tyrannis, quam Christus ad nos profectus abolivit, multis demonibus è medio eliminatis. S. Anastasius q. 07. in Script. Lex Moscaica erat, difficilis: Act. 15. 10. *Neque patres nostri*

K 2

neg.

neq; nos, portare potuimus. Unde Christus prouidens, quanta viro foret anxietas, quanta cura, pluribus alligari uxoris; lege novâ prohibuit. q. d. non opus est, habere plures cruces; una sufficit. Paolletus D. 2. Epiph. *Due erunt molentes in unum*. Luc. 17. 34. Intelliguntur conjugati: Hugo Card. hic.

Vinum non habent. Joan. 2. 3. Est inter nuptialia gaudia vini defectus; & quando labor, & poena, non premit nuptias? *tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi.* 1. Cor. 7. 28. S. Paulinus ep. 39. nunquam in carnalibus affectionibus ita quiescit animus, ut cruciata careat; dum necessitudines suas aut bonas amat, cum amittendi metu; aut malas odit, cum amittendi voto in utroque miseris sustinendis semper obnoxius. Baeza t. 2. l. 11. c. 1. §. 8.

Paulus servus Jesu Christi. Rom. 1. 1. Quid ad nuptiarum, vel castitatis, præcepta commemoratio servitutis, ac libertatis, assumitur? sed nos sensum Pauli ita intelligimus: quod servum dicat eum, qui jugali conditione constrictus est; liber verò, qui sine uxore per puritatem continentiae venit ad Christum. Origenes hic l. 1.

Alligatus es uxori, noli querere solutionem. 2. Cor. 7. 27. Adolescentes audite: vincula ferrea sunt; nolite pedes mittere; nè, cum miseritis, arctius constringamini compedibus. S. August. in Pf. 149.

Ex Patribus, & aliis.

Bona vincula nuptiarum; sed tamè vincula: etsi vincula, tamen vincula charitatis. Bonum conjugium; sed tamen à jugo tractum; & jugo Mundi: ut viro potius cupiant placere, quam Deo. Bona etiam vulnera charitatis, & osculis præferenda. S. Ambrosius l. 3. de Virg. circa medium.

Nubes sunt, & graves nubes, quæ nuptias sint: namque à nubibus verbum nubentium tractum arbitror. Et verè graves nubes, quæ sustinent sarcinam matrimonii. S. Ambrosius Exh. ad Virg. Sunt nubes graves curarum grandinibus, irarum fulminibus, miseriarum plurimarum nimbis. Didacus Nis. Pol. coel. p. 1. l. 3. c. 2.

Nuptiæ dictæ, quod vultus suos velent: translatum nomen à nubibus, quibus tegitur cælum. Unde & nuptiæ dicuntur, quod ibi primum nubentium capita velantur. Obnubere enim cooperire est. S. Isidorus l. 9. Etym c. 8.

Nuptiæ peccatum non sunt; sed per sollicitudinem Mundi, qui nubunt, legem Dei servare vix possunt. Id. l. de offic. Eccles. c. 17.

Quando uxorem ducturus es, non solum civile jus, verum etiam Ecclesiasticum, legito. S. Chrysof. hom. quales ducendæ uxores. Quasi conjugium inire perinde sit, ac in medium litium, & contentionum, forum se dare. Somniat quis, se in crucem agi; malum omen inquit Artemidorus l. 2. c. 58. Quod il lud? viro uxorem non habenti nuptias pradicat. Didacus Nis. D. 2. Epiph.

Valerius scribens Rufino, nè uxorem ducat, ep. 44. tomo 9. Oper. S. Hieronymi. Placet, ait, delectatio; sed pungit dilectum: flos veneris rosa est; quia sub ejus purpura multi latent aculei.

S. Maximo M. cum adhuc juveni parens vellet uxorem affigere: magis, inquit, mihi libet inter feras in eremo vitam finire, quam conjugio transitorio sociari. Bollandus 2. Jan.

Novis nuptis tædæ præferri solebant. Tullius in c. 9. Eccli. qui matrimonio conjungitur, & amori conjugali se mancipat; tanquam morti se dat. Faces igitur illæ, quæ conjuges comitantur, tædæ sunt in eorum accensa morte. Didacus Nis. vitæ abr. l. 12. c. 4.

§. IV.

Matrimonium castè ineatur.

Servavit ergo Jacob pro Rachel septem annis. Gen. 29. 20. Rachel, postquam desponsata fuit Jacob, septennio cum ea commoratus est in domo Laban patris ejus, tanta cum castimonia, ac si ille non esset homo, nec illa esset femina. Diez f. 5. D. 3. Quadr.

Deditq; illi uxorem Asenech filiam Putipharæ Sacerdotis Heliopoleos. Gen. 41. 45. Castissimus Joseph meruerat felici matrimonio ostendere; nuptiis compenari victorias, quæ ante nuptias reportantur. Stengelius t. 2. Jud. div. c. 25.

Audi me, & ostendam tibi &c. Tob. 6. 16. 17. Instruitur ab Angelo, quam castè ineundum sit matrimonium; nè per libidinem detur dæmonio potestas dominandi. Tres noctes primas jubetur à matrimonii usu abstinere, orationi vacare, benedictionem Dei obtinere: quem morem ab antiqua Catholica nobilitate observatum constat, ut non nulli parentes sponsam tribus primis noctibus nè ad thronum quidem sponsi admitterent. De nostro autem sæculo quidam: adèd nunc homines ab hoc more recesserunt, ut pro magno habendum sit, si sponsi tribus diebus ante nuptias non fiant conjuges. Id. ib.

Mulier diligens corona est viro suo. Prov. 12. 4. Alludit ad coronam nuptialem, quæ sponsus, & sponsa, coronari solent, in signum amoris, concordiae, & gaudii nuptialis. Item corona hæc Symbolum erat victoriæ, quod conjuges vicissent scortationem, mæchos &c. Ità S. Chrysof. hom. 9. in 1. Cor. idcirco coronæ imponuntur capiti, ut victoriæ signa sint; quod scilicet antea libidini fuerint impenetrabiles. Quod si libidine superatus quispiam seipsum scortis adixerit; cujus jam rei gratiâ coronatus incedat, qui tam scædæ libidini colla subdidit. Cornelius hic.

Egredimini, & videte quomodo coronavit eum mater sua &c. Cant. 3. 11. Solebant enim matres coronare filios, cum fierent sponsi, in nuptiis. Id. ib.

Vocatus est & Jesus. Joan. 2. 2. Nam sine Jesu periculosa sunt nuptiæ, omni ope destituta. Fernandus in Gen. 2. Sect. 14. Quod ut plurimum non nisi in principio nuptiarum modicum vinum consolationum, & benedictionem, habeatur; ideo est, quod D. N. J. Christi loco invitetur Adonis, & B. Virginis loco Venus. S. Franciscus Salef. c. 38.

§. V.

Matrimonii bonæ dispositiones.

Non est bonum, esse hominem solum. Gen. 2. 18.

18. Matrimonium unde initiavit? non à corruptione, non à prole; sed à societate. Fiat adiutorium simile sibi: adiutorium non ad defendendum: nemo enim lædebat, aut læsisset Adam; nisi suâ culpâ se sibi, atque cætera, fecisset inimicari. Sed ad quid? ad laudandum, & benedicendum, animò, & rationabili verbò, atque aperire, Deum. Simon Cass. l. 15. de iust. Christi. c. 3.

Immisit ergo Dominus DEUS soporem in Adam. Gen. 2. 21. Adam prius quodammodo in cœlum raptus audit arcana verba, quam humanam vocem: prius Angelos vidit, & cum iis collocutus; quam mulierem viderit, audierit, aut allocutus sit. Nec enim validior solet esse armatura, quam piæ meditationis ad Deum. Discant hinc, qui conjugalem statum affectant; quâ armaturâ se prius debeant præmunire, antequam tam ærumnosum statum ineant. Sed ita evenire solet; ut sine ullâ cœlesti armaturâ profus inertes; imò, quod peius est, clausis oculis, in conjugalem labyrinthum se præcipitent. Fernandus in Gen. 2. Sect. 8.

Adduxit eam ad Adam. Gen. 2. 22. Adducta est ad Adam prius sponsa, & ostensa: scire enim sponsum oportet, qualis sponsa sit, quibus moribus, quibus virtutibus, ornata: non tam de pecuniis, quam virtutibus, sollicitus sit. Dormienti Adamo costam Deus abstulit ib. 21. sed ad vigiliantem Evam adduxit; & qualis Eva esset, aperuit. Multi dormientes conjugium contrahunt, pauci vigilantes. In dote accipienda vigilant; in uxore consideranda dormiunt. Barradius t. 2. l. 3. c. 4. D. 2. Epiph.

Vocemus puellam, & queramus ipsius voluntatem &c. Gen. 24. 57. Hinc intellige; quantum errent illi, qui per vim filias suas in uxores tradunt iis, quas ipsæ nollent; vel qui eas monasteriis includunt, ut religiose sint, quamvis tepugnent. Diez conc. 2. de Incarn. D.

§. VI.

Matrimonium honestius, quò castius, Continentes sancti conjuges.

Quoniam virum non cognosco. Luc. 1. 34. Ut audacter affirmem: eò matrimonium dignius, atque honestius, est censendum, quò major castitas ipsum fovet. Simon Cass. l. 2. c. 7. Pulchriores, atque ditiores, sunt nuptiæ castitate, quam copiâ filiorum. Et quantò humana caro piâ intentione ab amplexibus, & concubitu removeretur; tantò ad primam orationis suæ pulchritudinem repropinquat. Vocent omnes Christum ad nuptias, ut aut eas ex toto castificent; aut nihil in eis agant, quam Christiferam deceat sanctitatem. Id. l. 5. c. 1.

S. Eduardus Rex Angliæ cum Editha conjugè castè vivit. Bollandus 5. Jan.

S. Julianus cum S. Basilissa cum esset desponsatus, & in thalamum sponsæ inductus, miram uterque liliorum, & rosarum, in eo hyemali tempore, adorati sunt fragrantiam: quâ

itâ delibuti, ut statuerent simul virginitatem servare. Bolland. 9. Jan.

Exempla continentium Conjugum. 1. B. Virgo, & S. Joseph. 2. S. Cecilia, & Valerianus. MM. 3. S. Pulcheria, soror Theodosii Imp. & Marcion, teste Cedreno. 4. Henricus secundus Imp. & Cunegundis, quæ, ut suam virginitatem probaret, illas super ferrum candens ambulavit. 5. Boleslaus quintus Polonorum princeps, & Cunegundis Belæ Hungariæ regis filia. 6. Conradus rex filius Henrici quarti Imp. & Mathildis. 7. Eduardus tertius, & Egitha.

Sic existimo: si quis ab extremis orbis finibus, atque ex universo hominum genere, præstantissimum conjugium conciliare studisset; nullum usquam conjugium isto præstantius, aptiusque, reperiri potuisse. Sic enim virorum, atque mulierum optima, & præclarissima quæque, in unum confluerant; ut hoc matrimonium non minus virtutis, quam corporum, nexu esset. Nam cum alios vincerent, se tamen ipsi mutuo, propter virtutis æqualitatem, & æquilibrium, vincere non valebant. S. Gregorius Naz. or. 28. de funere Patris.

§. VII.

Documenta varia.

Angelus Domini apparuit in somnis Joseph. Matth. 2. 13. Quare revelatio de fuga Christi ad infideles non fuit facta Virginii Mariæ? quæ erat sanctior Josepho? Resp. ad ostendendum, quòd regimen domus ad virum pertinet. S. Vincent. Ferr. S. in Oct. SS. Innoc. Vir debet esse cœlum dominando; & uxor terra subjiciendo. Id. l. 2. de Nat. B. V.

Dominam eum vocans. 1. Petri 3. 6. Sara proprio nomine vocabatur Jescha, ut dixi Gen. 11. in fine; postea dicta est Sarai, id est, domina, vel princeps mea; idque, ut videtur, ab Abraham: qui videns se ab ea honorari, vocarique dominum; vicissim eam honorare voluit; ideoque vocavit eam Sarai. S. Gregor. Naz. or. 11. de S. Gorgonia sorore sua asserit: Saram hac obedientiâ, & honore, quem derulit marito, promeritam esse, non tantum iustitiæ laudem; sed & ut ex eo conciperet, & pareret filium sanctum, & illustrem Patriarcham Isaac. Cornelius hic.

Viri similiter cohabitantes. Id. ib. v. 7. ut non impediantur orationes vestrae q. d. si vir uxori honorem non deferat, sed illam viliter, & indignè tractet; illa vicissim viro indignabitur, cum eo rixabitur; itaque impediatur utriusque pietas, & oratio. Id. hic.

Miscellanea.

Isaac duxit Rebeccam aetatis suæ anno 40. ut patet Gen. 25. 20.

Quarum tibi requiem. Ruth. 3. 1. Id est, quarum tibi honestum, & opulentum conjugium; in quo à paupertatis, famisque, laboribus libera in mariti divitiis cura requiescas. Cornelius hic.